

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

حوزه علمیه زینبیه (سلام الله علیها)

شهرستان زهک

موضوع تحقیق: عوامل حکیم خانواده

استاد راهنما:

سرکار خانم جانی

محققین: سیده آذنوش، مریم الدو، ام البنین جلالی، بول جلالی، فاطمه خمر

الله الرحمن الرحيم

چکیده

خانواده مناسب ترین جایگاه برای تامین نیازهای انسان و بهترین بستر برای تامین امنیت و آرامش روانی است. در عصر کنونی نظام خانواده دچار مشکلات و چالش هایی شده است که کم کم آن رابه سستی و تزلزل می کشاند مهم ترین عامل تحکیم و ثبات یا تزلزل و فروپاشی خانواده چگونگی رابطه هاودادوستدعاطفی میان اعضای خانواده به ویژه زن و شوهر است و عوامل مختلفی در تحکیم خانواده وجود دارد که آن هارامی توان به عوامل فردی و اجتماعی تقسیم کرد.

با این حال در عصر حاضر، نظام خانواده دچار مشکلات و چالش های اساسی شده و حتی گاه اساس و تمامیت آن نیز زیر سوال رفته است. اختلافات خانوادگی، طلاق، فرزندان بی سرپرست و بیزه کاری نوجوانان و جوانان نشان دهنده مشکلات اساسی در خانواده های ماست. عوامل موثر بر خانواده به قدری بسیارند که برای مقابله با عوامل آسیب زا، نیازمند آموزش و تربیت خانواده هادر سطح ملی هستیم. نکته جالب آن است که ما بهره مند از پیشینه فرهنگی و علمی غنی و کارآمدی برای مواجهه با مسائل خانواده هستیم مهم ترین متون دینی ما یعنی قرآن و کلمات پیامبر و معصومین علیهم السلام سرشار از توصیه های کارآمد و مناسب با عصر حاضر در باب اساسی ترین مسائل خانواده تاجزئی ترین موارد آن است.

فهرست مطالب

۸	مقدمه
بخش اول: کلیات	
فصل اول: مفهوم شناسی خانواده	
۱۱	خانواده در لغت و اصطلاح
۱۱	تبیین مفهومی خانواده
۱۲	مدیریت و سرپرستی خانواده
فصل دوم: عناصر تشکیل دهنده خانواده	
۱۵	استفاده از اطلاعات و آگاهی در مسئله ازدواج
۱۵	صفات عالی در زن
۱۵	دینداری
۱۶	اخلاق نیکو
۱۶	عفت
۱۶	نظریه رمانسیکی
۱۷	نظریه اسلامی
	صفات و ویژگیهای متعالی مرد
فصل سوم: سلامت خانواده	
۱۹	سلامت خانواده
۱۹	معیار گرایی
۱۹	آتش اختلاف
بخش دوم: عوامل تحکیم خانواده	
۲۴	عوامل تحکیم خانواده
۲۴	پراکندن محبت
۲۵	همکاری
۲۵	اطاعت از شوهر

۲۶	اجتناب از سخنان رشت
۲۶	دوری از خصوصیت
۲۷	نرمی و مدارا
۲۷	اکرام همسر
۲۷	اظهار محبت به زن
۲۸	عوامل فردی تحکیم
۲۸	بینش و آگاهی
۲۸	خوش اخلاقی
۳۰	عوامل اجتماعی تحکیم
۳۰	مدیریت و روابط اجتماعی زنان و مردان
۳۰	کنترل طلاق
۳۱	حمایت دولت از خانواده
	فصل دوم: عوامل فروپاشی
۳۳	عوامل فروپاشی
۳۳	نبودن برنامه منظم بین زن و شوهر
۳۳	بی توجهی زن نسبت به امور زناشوئی
۳۴	تحقیرزن توسط شوهر
۳۴	تحمیل سلطه زن
۳۴	خداری ازدادن خرج خانواده
۳۴	فقر
۳۵	می گساری
۳۵	خیانت
۳۵	شك
۳۶	عقیمی
	فصل سوم: کانون خانواده محل ساخته شدن و سازندگی
۳۸	کانون خانواده محل ساخته شدن و سازندگی

نعمت خانواده و آثار آن

خودسازی و دیگر سازی

از واجبات تاکید شده در مکتب اسلام خودسازی است. همانگونه که وظیفه داریم تهذیب نفس و خودسازی کنیم باید در اندیشه ساختن دیگران هم باشیم و برای ساختن دیگران، اولین و مهم ترین گام ساختن خانواده است. وقتی پیامبر اکرم صل الله علیه وآلہ به رسالت مبعوث شد فرمان یافت که خویشاوندان خود را از خدابت رساند، یعنی سازندگی جامعه را از ساختن خویشاوندان خود شروع کند.

وَأَنْذِرْ عَشِيرَةَ الْأَقْرَبِينَ، أَى پیغمبر خویشاوندان خود را از خدابت رسان (سوره شعراء آیه ۲۱۴. به نقل از کتاب خانواده در اسلام).

یعنی سازندگی جامعه را از ساختن اقوام و خانواده خود شروع کن، پس اول خانواده خویش را بساز، به ساختن جامعه بپرداز. خودسازی و ساختن زن و تربیت فرزندان از جمله وظایف بسیار بزرگ پدران است و این مهم فرزندان و رشد شخصیت معنوی آن ها، بهتر از محیط خانه پیدانمی شود.

محیط خانه مکتب انسان سازی

محیط خانه می تواند محلی برای عروج و سلوک و تکامل مرد وزن باشد. مخصوصا اگر سعه صدر داشته باشیم زیرا تکرار و پافشاری داصرار تاثیر به سزا و عجیبیدارد. حرف موثر است، ولی عمل تاثیر کامل و مطلوب می گذارد.

اگر کسی بار اول از نصیحت متنبه نشود، سرانجام در اثر تکرار و پافشاری زیاد متنبه خواهد شد و این مرهون حوصله داشتن و دارا بودن سعه صدر است. یکی از کارهای روان شناسان برای به کرسی نشاندن اهدافشان همین تکرار است. ولی عم موثر است، چنانچه اگر مرد نماز اول وقت بخواند، زن نیز نماز اول وقت خواهد خواند و اهل تهجد خواهد شد. اگر مرد در خانه زبان مودب داشته باشد به هر حال در زن و فرزندان اثر می گذارد، به تجربه ثابت شده است که فرزندان مودب پدر و مادر با ادب داشته اند و بالعکس.

شکر نعمت بزرگ خانواده

شما عزیزان باید بدانید که از بالاترین و بهترین نعمت‌ها برای زن و مرد نعمت خانواده است. انسان نباید وقتی ازدواج کرد و تشکیل خانواده دارد ازیاد خدا غفلت ورزد. کانون خانواده مکتبی است که باید اعضای خانواده در آن ترقی و رشد معنوی کنند.

نتیجه کفران نعمت خانواده

خانه‌ای که در آن سوءظن و بی‌اعتمادی به یکدیگر راه یافته باشد دیگر هرگز شایسته نزول برکات و رحم خداوند نباشد بلکه غصب خداوند بر آن باریدن خوهدگرفت و محل امن و آسایش و آرامش به مرکز دلهره و نراحتی و بیماری‌های گوناگون روانی مبدل خواهد شد. این عذاب الهی است که در اثر کفران نعمت نازل می‌شود و هیچ عذابی بالاتر از این نیست که سردی و نراحتی و یاس و اختلاف و دل مردگی و بی‌نشاطی برخانواده‌ای حاکم باشد.

فرجام کفران نعمت خانواده

بزرگ‌ترین گرفتاری افراد چنین خانواده‌هایی پس از مرگ بروز می‌کند، زیرا زن و مرد بداخل ق به فشار قبر دچار می‌شوند و زخم زبان هاوزبان دراز هایی زن و شوهر به یکدیگر در عالم برزخ به صورت مار و عقرب تجسم می‌یابد و قبر آنان را پرمی‌کند، و تاروز قیامت با آنان همنشین و هموم خواهد بود. قرآن کریم تعبیری دارد که می‌فرماید؛

وَلَهُمْ مُقَامٌ مِّنْ حَدِيدٍ، يَعْنِي گَرَزَگَرَانِ وَعُمُودَهَايِ آهَنِينِ بِرَسْرَانِ هَامِهِيَابَاشَدِ. (سوره حج، آیه ۲۱ به نقل از کتاب خانواده در اسلام)

این گروه گرزهای آتشین را مباراً عالمان به دست ملائکه می‌دهیم. این گرزهای وقتی به سرانسان فرود می‌آیند آنقدر کوبندگی دارد که اسان را چندین هزار سال پایین می‌برد. در قرآن آمده است که هرگاه این دسته از اهل عذاب بخواهند از دوزخ بپرون بیایند

وازغم جانکاه واندوه سوزنده آن نجات یابند فرشتگان عذاب ،آنرا به دوزخ بر می گردانند و به آن ها می گویند باید عذاب آتش سوزنده را بچشند.

وقتی مرد محیط خانه را سرد می کند، به این که دل زن را بسوزاند. خواه زن تقصیر داشته یا شد خواه مقصرباشدروز قیامت با آب جوشان دوزخ یعنی «حمیم» دل اورا به همان میزان که در دنیا با اعمال و گفتار و رفتار خود دل زنش را سوزانیده و به آتش کشیده می شود.

البته اگر زن مقصرباشد مرد باید به روشی که شارع فرموده است، یعنی موعظه، قهر و... رفتار کند. و به بهانه تقصیر نمی تواند دل اورا بسوزاند که در آن صورت همچنان که گفتیم دچار عذاب سخت خواهد شد.

نتیجه

پس نتیجه می گیریم که خانواده نخستین سنگ بنای ساختمان بشریت است و تتها مسیر شروع برای تولد انسان هابهترین عمل برای رشد و شکوفایی استعدادهای است. خانواده مهم ترین مکتب تربیت و تکامل انسان هاست که دارای وظایف تربیتی مهمی قرار گرفته که کسی قادر به انجام آن نیست و آن یگانه عاملی برای پرورش، نگهداری و تربیت کودکان در مراحل طفولیت نخستین در این مرحله حائز اهمیت ویژه ای در شکل گیری شخصیت و رفتار کودک می باشد، تأثیراتی که کودک از زمان تولد از قبیل: تغذیه، نظافت ارزشیو، آموزش می گیرد دارای تأثیراتی کاملی در تنظیم و شکل گیری شخصیت آینده او میباشد. و تأثیرات خانواده به اینجا محدود نمی شود بلکه عمیق ترووسیع تر از آن است چراکه درجهت گیری های نخستین که باعث نظم زندگی کودک است، از خانواده نشأت می گیرد و خانواده است که عواطف و جهت گیریهای لازم زندگی اجتماعی و خانوادگی اورارشد می دهد.

از طریق خانواده است که کودک تربیت اخلاقی وجودی و مذهبی می آموزد و به این جنبه ها اهمیت زیادی می دهد و این اهمیت نه تنها برای کودک بلکه برای امت و جوامع موثر می باشد و از راه خانواده است که محیط جامعه آثار تربیتی خود را در کودکان تحقق می بخشد و از همین طریق است که عادات و سنتها و عقاید و آنچه به عنوان میراث در کلیه شئونات زندگی خود دارد به آنها منتقل می شود چنانچه خانواده از انجام رسالت خود در مقابل فرزندانش کوتاهی کند. برای محیط جامعه خطر جدی به وجود آورده و خانواده در استحکام روابط اجتماعی ورشتک تک افراد جامعه نقش مهمی دارد و تلاش برای استحکام خانواده و سلامت آن و زمینه سلامت و سعادت عمومی را فراهم می سازد که ممکن است دچار آسیب هایی بشود که سلامت آن را تهدید کند که منشأاً اصلی این آسیب ها خدشه دارشدن روابط سالم اعضای خانواده بایکدیگر است اسلام به صورت ویژه و دقیقی به تحکیم خانواده عنایت دارد و اساس آن را بر پایه های سالم و محکمی بنا نهاده تا نهال زندگی در آن شکوفا شود و سایه الفت بر آن گسترده سرشار از محبت گردد در نتیجه در سایه آن مسائل اصلی و فرعی خود را نعمت زندگی صحیح برخوردار گرداند و استحکام در تحکیم امت اسلامی جزئی از رسالت جاوید اسلام می باشد

فهرست منابع

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

- ۱-انصاریان ، حسین،نظام خانواده در اسلام،انتشارات ام ابیها،چاپ سی ام،قم ۱۳۹۰
- ۲-حجتی ،محمدباقر،اسلام و تعلیم و تربیت،دفتر نشر فرنگ اسلامی،تهران
- ۳-رحمتی شهر رضا،محمد،گنجینه معارف ۲،انتشارات صبح پیروزی،زایر،چاپ هشتم،زمستان ۱۳۸۸
- ۴-شریفی قریشی ، باقر،ترجمه راشدی لطیف،نظام خانواده در اسلام،سازمان تبلیغات اسلامی ،تابستان ۱۳۷۷
- ۵-شریفی،احمدحسین ،آیین زندگی،دفتر نشر معاون ،چاپ ۴۴ بهار ۸۸
- ۶-عیسی زاده،عیسی،خانواده قرآنی ،موسسه بوستان کتاب،چاپ سوم قم ۹۱
- ۷-غریزی تهرانی،علیرضا،ازدواج و خانواده در کلام خدا،دار الصادقین ،الهادی ،قم،زمستان ۷۶
- ۸-محدثی،جواد،الفبای زندگی (عوامل تحکیم خانواده)موسسه بوستان کتاب ،قم،دو از دهم ۹۰
- ۹-مکارم شیرازی ،ناصر،باهمکاری محمد رضا آشتیانی ،تفسیر نمونه جلد ۱۹ ،ناشر دارالکتب الاسلامیه
- ۱۰- نوری همدانی ،جایگاه بانوان در اسلام ،مهدی موعود(عج)چاپخانه بزرگ قرآن کریم ،تابستان ۸۶